

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita	
Fakulta	Právnická fakulta
Obor řízení	právo Evropské unie
Uchazeč	JUDr. David Sehnálek, PhD.
Pracoviště uchazeče, instituce	Odborný asistent, Právnická fakulta Masarykova univerzita v Brně
Habilitační práce	Specifika výkladu práva Evropské unie a jeho vnitrostátní důsledky
Oponent	doc. JUDr. PhDr. Miroslav Slašťan, PhD.
Pracoviště oponenta, instituce	Katedra mezinárodního práva a mezinárodních vztahů Právnická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislavě

1. Pri posudzovaní predloženej habilitačnej práce vychádzam z ustanovenia § 72 ods. 1 zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o zmene a doplnení ďalších zákonov (zákon o vysokých školách), podľa ktorého sa "v habilitačnom řízení ověřuje vědecká nebo umělecká kvalifikace uchazeče, a to zejména na základě habilitační práce a její obhajoby a dalších vědeckých, odborných nebo uměleckých prací, a jeho pedagogická způsobilost na základě hodnocení habilitační přednášky a předcházející pedagogické praxe".

2. Úlohou tohto oponentského posudku bude podať stanovisko v súlade s vyššie uvedeným zákonným ustanovením, či predložená habilitačná práca tvorí vedecké dielo a prináša nové vedecké poznatky, event. sa obiter dictum vyjadriť, či je uchádzač v danom študijnom odbore uznávanou vedeckou osobnosťou v odborných kruhoch.

3. Predložená habilitačná práca autora pozostáva z 302 strán, pričom autorova analýza začína druhou časťou (od str. 36) a končí siedmou časťou (záverom) po str. 255. Svojim rozsahom tak habilitačná práca patrí medzi štandardné a plne vyhovujúce, pričom náležitý rozsah venoval autor aj úvodným východiskám, hypotézam a objasneniu štruktúry a metodológie svojho výskumu (prvá časť práce).

4. Súhlasím s autorovým tvrdením, že aplikácia jednotlivých prameňov práva Európskej únie stratila svoju exotiku a stala sa rutinnou záležitosťou českých súdov, správnych orgánov či ďalších orgánov aplikácie práva. Dôvody vedúce k rôznym zásadným aplikačným princípom a príkazom spočívajúce v extenzívnej argumentácii Súdneho dvora, ako ich primárneho autora, sú však naďalej bez relevantného vedeckého rozpracovania. Je preto na mieste základná otázka predloženej habilitačnej práce, či je skutočne výklad práva EÚ odlišný od spôsobu, akým je vykladané české (vnútroštátne) právo a či skutočne Súdny dvor používa inú, cudziu či mystickú a nepredvídateľnú metodológiu pri právnej argumentácii a interpretácii. V tomto smere nie je na mieste žiadna opatrnosť alebo zdržanlivosť vedeckých kruhov, najmä ak jediná je zrejme

spôsobilá vznášať zásadné pripomienky k judikatúre Súdneho dvora EÚ (tým však nechcem podceňovať úlohu najvyšších súdov v ČR). Odhodlanie autora podrobiť výkladové metódy Súdneho dvora komplexnej kritike a reflexii „českou optikou“ vnímam veľmi pozitívne, je to naliehavá a kontinuálna potreba nielen v rámci českej právnej vedy.

5. Autor habilitačnej práce sa zaoberá najskôr inštitucionálnymi faktormi ovplyvňujúcimi výklad únieového práva (druhá časť), teda postavením Súdneho dvora EÚ, ktoré podľa autora „predurčuje všetko ostatné“ (str. 32). Uvádza, že postavenie SD EÚ definuje aj absencia pravidiel pre výklad v zakladajúcich zmluvách, pričom dopĺňa, že ako vzor Súdnemu dvoru neposlúžili výkladové pravidlá podľa Viedenského dohovoru o zmluvnom práve. Autor tieto východiská vníma pozitívne (pri vzniku ES). Za vlastný prínos k právnej vede považujem v tejto časti práce najmä autorove vymedzenie výkladu medzinárodných zmlúv Súdnym dvorom podľa jednotlivých kategórií s uvedenými špecifikami, ktoré je nutné rozlišovať a rešpektovať (str. 55 a nasl.). Ako príklad je možné uviesť zaujímavé tézy autora k medzinárodným zmluvám zmiešanej povahy. Habilitant správne poukazuje aj na fakt, že výklad medzinárodných zmlúv Súdnym dvorom je autonómny na únieovom práve. Uzatvára však, že po preskúmaní rôznych hľadísk nemožno v rámci výkladu práva EÚ Súdnym dvorom jeho autonómne a dominantné postavenie považovať za určujúce (str. 73).

6. Za pokračovanie inštitucionálneho hľadiska pri skúmaní výkladových metód SD EÚ možno považovať aj tretiu časť habilitačnej práce, v ktorej autor komparuje postavenie Súdneho dvora vo vzťahu k vnútroštátnym súdnym a právnym systémom, vrátane ESĽP. Napriek snahe autora vyhnúť sa aspektu „technicky-personálnemu“ (str. 79) pri zohľadňovaní vnútorných vplyvov na výklad únieového práva sa naopak domnievam, že boli viackrát rozhodujúce (napríklad hneď pri prelomovom rozhodnutí Van Gend, kde zrejme ojedinelú úlohu zohral práve „civilistický“ sudca Trabucchi a „civilnoprávne nazeranie“ na výklad medzinárodnoprávnej normy, alebo aj zrejme tesná väčšina prijímaných citlivých rozhodnutí – čo je pravdaže ešte ťažšie overiteľný fakt, resp. aj kľúčová úloha generálnych advokátov a nutnosť porovnávať viaceré ich stanoviská s konečným rozhodnutím kúrie). V tomto ohľade sú otázky aj v rovine výsostne citlivej, ktorou je posudzovanie a výklad práva Únie sudcami v celej škále právnych vzťahov a odvetví a absencie špecializácie sudcov SD EÚ. Viaceré odôvodnenia viacerých senátov SD EÚ tak môžu vyznieť nepresvedčivo a oslabiť celkovú záväznosť jeho rozhodnutí. K preskúmaniu vzťahov medzi SD EÚ a ESĽP, ktoré autor v habilitačnej práci tiež realizoval (str. 98 až 125), môžem len dodať, že sú originálne a inšpiratívne aj pre samotného oponenta. Práve v tejto časti a nasledujúcich úvahách autora už predložená habilitačná práca takpovediac „nemá konkurenciu“ a habilitant otvára nielen doposiaľ citlivé a zložité problémy, ale kriticky argumentuje voči právnej vede i judikatúre SD EÚ samotnej.

7. Ďalšou nadväzujúcou (štvrtou) časťou habilitačnej práce sa autor venuje prvej výkladovej metóde, ktorou je jazykový/gramatický výklad Súdneho dvora. Ten habilitant odvodzuje od špecifického zachytenia práva EÚ v podobe mnohojazyčného záväzného textu. Práve jazykový výklad Súdneho dvora a maximy z neho plynúce sú často prvotným východiskom výkladu práva EÚ aj vnútroštátnymi súdmi (najmä súdmi najvyššej inštancie). Autor pritom vylúčil z posudzovania systematický výklad, s presvedčivým odôvodnením (str. 33). Systémové charakteristiky práva EÚ radí habilitant práve k faktorom, ktoré ovplyvňujú jazykový výklad (str. 148 a nasl.), pred ktorým autor skôr varuje a poukazuje na jeho úskalía (ako správne uvádza, je len odrazovým mostíkom pre ďalšie metódy výkladu, str. 159-160).

Východiskom, ktoré Súdny dvor „tají“, autor v dizertačnej práci komplexne popisuje (str. 160 a nasl.) a pokladám ho za relevantnú návod, ktorý právna veda môže ďalej nasledovať. Prikláňam sa k autorovmu záveru, že zohľadnenie všetkých jazykových verzií nutne neznamená požiadavku nájdenia ich zhody (str. 163), pričom zásadné je aj jeho tvrdenie, že „*hovoří-li tedy Soudní dvůr EU o přihlížení k účelu právní úpravy při řešení problému s rozdíly mezi jednotlivými jazykovými verzemi, má tím podle našeho názoru na mysli zohlednění účelu zjištěného postupem obdobným tomu obsaženému v článku 33 odst. 4 Vídeňské úmluvy o smluvním právu spíše, než postupem podle článku 31 odst. 1 této smlouvy*“ (str. 163). Ďalšie konzekvencie autor pri (resp. po) jazykovom výklade rozlišuje s ohľadom na malé a veľké chyby a možnosť zhoršenia právneho postavenia jednotlivca, vrátane uloženia novej povinnosti a to aj vrátane následnej korekcie – „úradníckym zásahom“ (str. 174-175). Rovnako nie vždy za šťastné považuje autor použitie účelového výkladu, skôr negatívny prípad spomína kauzu Černobyl (C-70/88) s dodatkom o prekročení právomoci Súdny dvorom (str. 179).

8. V piatej časti autor analyzuje špecifiká kľúčovej výkladovej metódy práva EÚ, ktorá v našich zemepisných šírkach nie je zámerne vyzdvihovaná a aktuálna najmä pre súdy nižšieho stupňa, tzn. výklad teleologický, ktorý autor inšpiratívne a inovatívne rozšíril o ďalšie aspekty a pomenoval ho ako funkčný výklad. Je zrejmé autorove východisko a nutnosť rozlišovať objektívne a subjektívne hľadisko funkčného výkladu, tzn. vlastnému účelu právnej úpravy musí vždy predchádzať textové zachytenie právnej úpravy. Na príklade viacerých rozhodnutí Súdneho dvora poukazuje na nevyhnutnosť presadenia tohto východiska, inak platí jeho konštatovanie, že „*účelová metoda výkladu se takto snadno může stát nástrojem „činění dobra“ a prostředkem realizace politických cílů*“ (str. 204). Analýza je zavŕšená v tejto časti retrospektívou a výhľadmi aplikácie princípu *effet utile*, ktorý autor vníma ako problémový inštitút (str. 210 a nasl.).

9. V šiestej kapitole sa habilitant venuje dôsledkom výkladu práva EÚ Súdny dvorom pre členské štáty, predovšetkým tým „nezamýšľaným“. Právo EÚ a jeho pôsobenie teda nemá len pozitívny dopad na vnútroštátne právo, ale aj dopad negatívny (str. 222), ktorým je najmä riziko vzniku obrátenej diskriminácie, resp. priama konkurencia (zrejme tvrdá inkompatibilita) únievého a vnútroštátneho práva. Možné východisko je stráženie princípov subsidiarity a proporcionality nielen Súdny dvorom, ale aj členskými štátmi. Pravdaže uvedené si vyžaduje najmä na úrovni vnútroštátnych parlamentov dostatočnú vyspelosť politickej kultúry. To už však nie je otázka primárne právna.

10. Autorove závery sú následne podrobne a najmä prehľadne spracované v osobitnej časti. Týmto potvrdzuje, že prehľadnosť a jasná metodika práce sú základom pre poctivý a zmysluplný výskum v oblasti. Navyiac ide o závery originálne a plynúce z osobitných vedeckých poznatkov autora. Uvádzam, že habilitantom analyzovaná problematika nie je vo vedeckej literatúre komplexne spracovaná v podobnom rozsahu. Práve autor práce JUDr. David Sehnálek, PhD. však s touto problematikou dlhodobo pracuje v rámci jeho doterajšej publikačnej činnosti (sú mi známe aj jeho vystúpenia na domácich a zahraničných konferenciách), preto predložené úsilie možno do značnej miery vnímať aj ako vyvrcholenie jeho doterajšieho vedeckého bádania. Mám za to, že jeho poctivý a vedecky kultivovaný prístup nie je vlastný len predloženej habilitačnej práci, ale má u autora dlhodobo pevné základy. Týmto prístupom je vzorom pre značnú časť neskôr narodenej generácie vedecky a pedagogicky činných právnikov a jeho vytrvalosť a erudícia nemôže byť spochybňovaná medzi právnickou obcou na Slovensku či v Českej republike.

11. Vzhľadom na aktuálnosť spracovanej témy, metódy a spôsob jej spracovania, možno len potvrdiť vedecký prínos monografie. Z formálneho hľadiska je habilitačná práca spracovaná na vysokej úrovni. Literatúra je rozsiahla a prakticky zahŕňa všetky relevantné doposiaľ publikované výstupy, tak domáce (české), ako aj (a najmä) zahraničné. Práve v množstve použitej zahraničnej literatúry (ku ktorej sa autor navyše stavia kriticky) a tiež rozsahu odkazov, je predložená habilitačná práca výzvou pre nasledovníkov habilitanta.

Možno si len želať, aby habilitačná práca bola čo najskôr publikovaná ako vedecká monografia a voľne dostupná pre celú, nielen akademicky činnú verejnosť.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta)

Autor sa v práci odvoláva nezriedka na postavenie medzinárodného práva a jeho systém. Je možné podrobnejšie a súhrnné porovnanie výkladových metód práva EÚ stanovených Súdnyim dvorom s tými, ktoré sú uvedené v čl. 31 až 33 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve? Pomohlo by právnej istote nielen pri výklade úniového práva Súdnyim dvorom, obdobné normatívne zakotvenie a metodika výkladu ako je tomu pri medzinárodných zmluvách?

Závěr

Habilitační práce JUDr. Davida Sehnálka, PhD. „*Specifika výkladu práva Evropské unie a jeho vnitrostátní důsledky*“ jednoznačně **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru právo Evropské unie.

V Bratislavě, dne 20. 3. 2018

.....

podpis